

ارائه مدل اندازه‌گیری موانع توسعه والیبالی قهرمانی زنان ایران در سه سطح کلان، میانی و خرد

عذرا افتخاری^۱، نوشین بنار^۲، مینا امامی^۳، منیژه منصور صادقی^۴

۱. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه شمال آمل*

۲. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان

۴. مربی مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۱/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۶/۰۳

چکیده

پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل اندازه‌گیری موانع توسعه والیبالی قهرمانی زنان ایران در سطوح کلان، میانی و خرد و نیز اولویت‌بندی آن‌ها انجام شد. این پژوهش از نوع مطالعات توصیفی - پیمایشی بود و نمونه آماری آن را کلیه بازیکنان، داوران و مربیان (۱۰۴ نفر) حاضر در سیزدهمین دوره لیگ برتر والیبالی بانوان ایران تشکیل دادند. ابزار اندازه‌گیری مورد استفاده در این پژوهش، پرسش‌نامه موانع توسعه (افتخاری، ۱۳۹۳) بود که از طریق مصاحبه ساختارمند با داوران، بازیکنان و مربیان تیم ملی و نیز تعدیل و تغییر برخی گویه‌ها، توسعه یافت و پس از تأیید شدن روایی و پایایی آن، بین نمونه‌ها توزیع گردید. در نهایت، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد و به منظور ارائه مدل اندازه‌گیری، نرم‌افزارهای اس.پی.اس.اس. ۲۲ و ایموس ۲۱ مورد استفاده قرار گرفت. یافته‌های حاصل از تحلیل عاملی تأییدی نشان داد نتایج نشان می‌دهند که در سطح کلان، مؤلفه "فرهنگی" با بار عاملی (۰/۷۹)، در سطح میانی، مؤلفه "استعدادیابی" با بار عاملی (۰/۹۰) و در سطح خرد، گویه "نگرش ضعیف نسبت به انجام فعالیت‌های ورزشی" با بار عاملی (۰/۷۸)، مهم‌ترین موانع توسعه والیبالی زنان ایران می‌باشند. براساس یافته‌های پژوهش، راه‌کارهایی از قبیل افزایش پوشش رسانه‌های ملی جهت مشارکت بیشتر و فرهنگ‌سازی گسترده، بهبود نگرش مثبت جامعه به ورزش زنان و هموار کردن بستر مشارکت بیشتر آن‌ها به دلیل داشتن پتانسیل‌های بالا، طراحی برنامه جامع جهت تقویت سیستم استعدادیابی و نیز نظارت منسجم بر پیشرفت ورزشکاران مستعد، در راستای توسعه والیبالی زنان ایران پیشنهاد می‌شود.

واژگان کلیدی: موانع توسعه، فرهنگی، استعدادیابی، والیبالی زنان

مقدمه

ورزش از اموری است که با عناوین مختلف در جهان مطرح بوده و گروه‌های بسیاری به اشکال مختلف با آن سروکار دارند؛ برخی از افراد ورزشکار حرفه‌ای هستند و گروهی ورزشکار آماتور؛ گروهی طرفدار و علاقه‌مند به ورزش و تماشای برنامه‌ها و رویدادهای ورزشی می‌باشند و عده‌ای نیز از راه ورزش امور خویش را می‌گذرانند. با افزایش چشمگیر نقش ورزش در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشورها، پیشرفت در زمینه ورزش به یکی از اولویت‌های استراتژیک برنامه‌ریزان در کشورهای دنیا تبدیل شده است (جکسون و پالمر^۱، ۲۰۰۱: ۲۳). ورزش و به‌ویژه ورزش قهرمانی، عاملی اساسی و حیاتی برای توسعه اجتماعی می‌باشد و به دلیل همین مزایا، به‌عنوان بخشی از سیاست‌های اجتماعی دولت‌ها مطرح شده است و دولت‌ها به‌طور فزاینده‌ای با استفاده از برنامه‌های ورزشی، شور و اشتیاق خود را جهت تحقق بخشیدن به اهداف خود در بخش‌های مختلف و سیاست‌گذاری در ورزش نشان می‌دهند. نکته کلیدی و اصلی این است که امروزه، ورزش به‌عنوان یک نهاد فرهنگی، سهم بسیار مهمی در طراوت و شادکامی افراد و نیز شناسایی ملت‌ها در سطح بین‌المللی دارد. در سال‌های اخیر، دولت‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که دخالت مستقیم در فرایند توسعه ورزش قهرمانی می‌تواند آن‌ها را در دستیابی به اهدافشان یاری رساند، چراکه ارتقای ورزش قهرمانی، موجب مطرح‌شدن نام ملت‌های پیروز در سطح جهان می‌شود (گرین^۲، ۲۰۰۵: ۱۴۵). یکی از ابعاد ورزش که می‌تواند انگیزه‌های مناسبی را برای ورزش کردن در افراد جامعه، به‌ویژه جوانان ایجاد کند، ورزش قهرمانی است. روند صحیح حرکت در راستای ارتقای سطح ورزش قهرمانی می‌تواند متضمن ارائه راهکار برای پیشرفت آن ورزش و نیز شناسایی مشکلات و ضعف‌های پیش روی آن باشد (گرین، ۲۰۰۴: ۳۷۱). حضور زنان به‌عنوان بخش مهمی از پیکره جامعه ما در عرصه ورزش قهرمانی، ضرورتی انکارناپذیر بوده و در سه دهه اخیر نیز فرصت‌های فراوانی برای پرداختن به ورزش و پیشرفت آن‌ها فراهم شده است، اما همچنان فاصله بین ورزش زنان و مردان زیاد بوده و ورزش قهرمانی زنان با مشکلات و محدودیت‌های متعددی مواجه می‌باشد. در میان رشته‌های ورزش قهرمانی، والیبال از رشته‌های پرطرفدار و المپیکی است و جایگاه ویژه‌ای نزد دوستداران ورزش دارد. در سال‌های اخیر، والیبال ایران رشد سریعی داشته و به‌عنوان موفق‌ترین رشته گروهی طی سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۰ شناخته شده است. (سایت رسمی ایران والیبال).

والیبال ایران با وجود تاریخ و پیشینه دارای اعتبار و گاه درخشان جهانی اخیر، یکی از پرجاذبه‌ترین و پرافتخارترین ورزش سال‌های اخیر در کشور می‌باشد، اما در بخش زنان، در شرایط کنونی هم از

-
1. Jackson & Palmer
  2. Green

نظر ساختار تشکیلاتی و هم در ارتباط با آموزش علمی و فنی در موازنه و قیاس با استانداردهای جهانی، دارای کمبودها و مشکلات بازدارنده قابل ملاحظه و نگران کننده ای می باشد. علی رغم سرمایه گذاری هایی که دولت در والیبالی قهرمانی مردان داشته است، به دلیل نامشخص بودن وضعیت ورزش قهرمانی در کشور، از این نظر که کدام نهاد یا سازمان (کمیته ملی المپیک یا وزارت ورزش) متولی ورزش قهرمانی هستند، عملاً حرکت های موازی صورت می گیرد و استفاده بهینه از منابع سرمایه ای کشور به عمل نیامده است. هر چند در طرح جامع ورزش کشور و در بخش ورزش قهرمانی تلاش هایی صورت گرفته است و به مواردی از قبیل استعدادیابی، مربیگری و فرصت های رقابتی اشاره شده است، باید اذعان کرد که با توجه به حرفه ای شدن لیگ والیبالی ایران و توسعه این ورزش در باشگاه ها، متأسفانه اولویت بندی دقیقی از موانع توسعه والیبالی قهرمانی زنان در کشور وجود ندارد و به همین دلیل، سالانه بخش قابل توجهی از منابع مادی و معنوی به هدر می رود (افتخاری، بنار، امامی و منصور صادقی، ۱۳۹۴: ۶۹).

با رشد روزافزون والیبالی در سال های اخیر و توسعه این ورزش در ایران، شاهد برخی موفقیت های والیبالی مردان در میداین بزرگ بین المللی از جمله راه یابی تیم مردان به مسابقات لیگ جهانی برای اولین بار در سال (۱۳۹۱) و عدم موفقیت های چشمگیر والیبالی زنان در میداین بین المللی بوده ایم که این امر حساسیت های زیادی را در بخش والیبالی زنان ایجاد نموده است؛ بنابراین، لازم است که بیش از پیش در جهت دهی برنامه های آتی در والیبالی بانوان دقت لازم مبذول گردد تا بتوان پیشرفت والیبالی زنان و توسعه آن در تمام زمینه های کاربردی را تسهیل نمود؛ زیرا، انتظارات از این رشته - چه از سوی مردم و چه از سوی مسئولان ورزشی و غیرورزشی - افزایش یافته و آن ها خواستار موفقیت های والیبالی در بخش بانوان در میداین بین المللی می باشند، اما آیا در مقابل این انتظارات و توقعات، سرمایه گذاری، برنامه ریزی و فراهم کردن زمینه مناسب به منظور رشد و تعالی والیبالی قهرمانی زنان انجام گرفته است؟ در این راستا، فعالیت های علمی و فرهنگی با پشتوانه طرح های پژوهشی، حرکتی اساسی بوده و ارائه راه کارها به شیوه علمی و بنیادی می تواند نقش ارزنده ای در جهت انطباق دستاوردها با نیازهای واقعی داشته باشد. با توجه به این که متولیان ورزش و به ویژه ورزش قهرمانی با سیاست گذاری های ورزشی به صورت مستقیم تنها می توانند بر عوامل سطح میانی اثرگذار باشند (دی بوسچر، دی ناب، بوتنبرگ، شیبلی و بینگهام، ۲۰۰۹: ۱۸۹). از این رو، بررسی و شناخت موانع موجود در هر سه سطح کلان، میانی و خرد، بسیار ضروری می باشد. شناخت این عوامل به پژوهش ها، مطالعات و واکاوی موانع در این زمینه نیاز دارد، اما تاکنون مطالعات کافی در ارتباط با لیگ های حاضر در ایران صورت نگرفته است.

مروری بر پیشینه پژوهش بیانگر آن است که با وجود اهمیت توسعه ورزش قهرمانی زنان، تاکنون پژوهش‌های داخلی چندانی در این ارتباط انجام نشده است و صرفاً راهبردهای توسعه ورزش قهرمانی مورد توجه قرار گرفته است. فراهانی و عبدوی (۱۳۸۵)، نامناسب بودن امکانات و تجهیزات مناسب در این پایگاه‌ها را از مهم‌ترین نقاط ضعف ورزش قهرمانی کشور دانسته‌اند. تندنویس و قاسمی (۱۳۸۶: ۲۱) نیز در مقایسه دیدگاه ورزشکاران، مربیان و صاحب نظران در مورد راهکارهای پیشرفت ورزش قهرمانی ژیمناستیک به این نتیجه رسیدند که هر سه گروه به صورت مشترک از میان متغیرهای پژوهش؛ ارتقای سطح دانش علمی و فنی مربیان، کنترل و نظارت بر فعالیت آن‌ها، استعدادیابی نوآموزان به روش علمی و تخصصی، افزایش تأسیسات و سالن‌های ویژه مخصوص ژیمناستیک و تجهیز کامل سالن‌ها به امکانات تخصصی و کمک آموزشی را مهم‌ترین عوامل در پیشرفت بعد قهرمانی ورزش ژیمناستیک عنوان کرده‌اند. در پژوهشی دیگر، بنار، احمدی و کریمی (۱۳۹۲: ۱۸) با بررسی مشکلات ورزش قهرمانی زنان در استان گیلان، پنج عامل اقتصادی، مدیریتی، فنی، شخصی و اجتماعی را از جمله مشکلات ورزش زنان دانستند. براین اساس، عوامل اجتماعی و اقتصادی دارای بیشترین اولویت بودند و عامل شخصی، کمترین اولویت را در بین مشکلات ورزش زنان کسب نمود. علاوه بر این، کلاته سیفری، محمدی و جهان بینی (۱۳۹۴:) در طراحی و تدوین سند راهبردی توسعه ورزش قهرمانی استان قم گزارش کردند که مهم‌ترین نقطه ضعف ورزش قهرمانی استان، مشکلات موجود در امر استعدادیابی است و مهم‌ترین نقطه قوت ورزش قهرمانی استان، تعداد تیم‌های باشگاهی در لیگ‌های برتر کشور می‌باشد. همچنین، مهم‌ترین فرصت ورزش قهرمانی استان، تعداد مکان‌های ورزشی بخش خصوصی و دولتی است و مهم‌ترین تهدید ورزش قهرمانی استان، عدم تعامل سازنده و ناهماهنگی در فعالیت‌های ورزش قهرمانی در سطح سازمان‌های مرتبط می‌باشد. گوهررستمی، افتخاری و امامی (۲۰۱۵: ۱۴۳) نیز در تحلیل عاملی مؤلفه‌های اقتصادی، فرهنگی و سیاسی مرتبط با توسعه فوتبال بانوان ایران نشان دادند که در بعد اقتصادی، گویه نرخ سرمایه‌گذاری در کشور، در بعد سیاسی و حقوقی، گویه نگرش ضعیف دولت‌مردان به ورزش زنان و در بعد فرهنگی - اجتماعی، گویه عدم امکان پخش تلویزیونی فوتبال زنان، مهم‌ترین عوامل توسعه فوتبال قهرمانی زنان در سطح کلان می‌باشند. در این ارتباط، میسنرا (۱۹۹۴: ۷۱) به بررسی نگرش‌های اجتماعی و فرهنگی موجود در ورزش بانوان پرداخت و به این نتیجه رسید که زنان برای شرکت در فوتبال، با مشکلات اجتماعی و فرهنگی اعمال شده از سوی جامعه مواجه می‌باشند. جان لوئیز و فادال^۲ (۲۰۱۰: ۱۰۹) نیز در تجزیه و تحلیل تأثیر عوامل

---

1. Messner

2. Luiz & Fadal

اقتصادی بر موفقیت ورزشی کشورهای آفریقایی به این نتیجه رسیدند که هر چند مطالعات گذشته نشان داده‌اند که زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی بر موفقیت ورزش قهرمانی اثرگذار می‌باشند، اما کشورهای فقیری همچون کنیا و اتیوپی در دوی استقامت و نیمه‌استقامت، آنگولا در بسکتبال و کامرون در فوتبال، بسیار موفق بوده‌اند. همچنین، بروم^۱ (۱۹۹۱: ۳۴) در پژوهشی با موضوع عوامل مختلف اثرگذار بر ورزش قهرمانی کشورهای کمونیست سابق، ویژگی‌های رایج سیستم‌های ورزش قهرمانی این کشورها را به شرح زیر برشمرد: به رسمیت شناختن تربیت بدنی و ورزش در قانون اساسی؛ شناخت استعدادهاى اولیه در مدارس؛ وجود سیستم‌های تمرینی مناسب با مربیان حرفه‌ای؛ برنامه‌های حمایت مالی؛ اولویت زیاد به پژوهش‌های علمی؛ شبکه گسترده پزشکی ورزشی. علاوه بر این، گرین (۲۰۰۴: ۳۷۱) در پژوهشی با عنوان اولویت‌های سیاست‌گذاری در ورزش انگلستان، عوامل اثرگذار بر ورزش قهرمانی را افزایش کمی و کیفی تسهیلات و امکانات ورزشی، مربیان سطح بالا، دسترسی به شیوه‌های علمی و پزشکی، بازی‌های تدارکاتی، نقش مؤسسات آموزشی در پرورش ورزشکاران نخبه، تأسیس مدارس ورزش جوانان، استخدام مربیان تمام‌وقت و تأسیس آکادمی ورزش قهرمانی دانست. دیمیتریو^۲ (۲۰۰۱: ۶۸) نیز علاقه ورزشکار، برنامه‌ریزی بلندمدت و حمایت علمی از ورزش را از عوامل موفقیت در ورزش‌های المپیک و غیرالمپیک محسوب کرده است. همچنین، بیکر، هورسون، روبرتون و وال^۳ (۲۰۰۳: ۶) عوامل اثرگذار بر موفقیت ورزش قهرمانی را رقابت و رویدادها که هسته اصلی موفقیت بین‌المللی هستند، ذکر کردند. دی‌بوسچر و همکاران (۲۰۰۹: ۱۹۱) نیز در بررسی رابطه بین سیستم‌های ورزش قهرمانی و موفقیت در رقابت‌های بین‌المللی بین شش کشور ایتالیا، انگلستان، کانادا، نروژ، بلژیک و هلند، بیان کردند که برخی از عوامل اثرگذار بر موفقیت ورزش قهرمانی در کشورهای موفق (ایتالیا، انگلیس و هلند) از جمله منابع مالی، حمایت ورزشی و شغلی و تسهیلات تمرینی و مربیگری، از اولویت بالاتری نسبت به سایر عوامل برخوردار می‌باشند. در این راستا، کالیوپ^۴ (۲۰۰۹: ۲۲۱)، در پژوهشی با عنوان "توسعه ورزش استرالیا"، استعدادیابی، تسهیلات کافی، مربیان مجرب، ساختار رقابت‌های ملی و فرصت شرکت در رقابت‌های بین‌المللی را عوامل اصلی موفقیت ذکر کرده است.

با توجه به مطالب عنوان‌شده و نتایج پژوهش‌های انجام‌گرفته در ارتباط با بعد توسعه ورزش قهرمانی، یکی از دلایل عدم پیشرفت والیبال زنان در بعد قهرمانی، عدم بررسی و مطالعه دقیق موانع موجود در این رشته است؛ از این‌رو، موارد مذکور پژوهشگران را بر آن داشت تا با بررسی

-
1. Broom
  2. Dimitrio
  3. Baker, Horton, Robertson & Wall
  4. Kalliopi

همه‌جانبه و استفاده از نظرات مربیان، داوران و بازیکنان به‌عنوان هسته اصلی والیبال قهرمانی، موانع موجود در راه توسعه والیبال را شناسایی نمایند و از این طریق و با ارائه پیشنهادها عملیاتی، به پیشرفت والیبال زنان در کشور کمک کنند. سؤالات اصلی مطرح‌شده در پژوهش حاضر این موارد است که از نظر نمونه‌های پژوهش، موانع توسعه والیبال قهرمانی زنان در سه سطح کلان، میانی و خرد چیست؟ از تجزیه و تحلیل نظرات آن‌ها چه راه‌کارهایی را می‌توان برای ارتقای سطح قهرمانی والیبال کشور ارائه نمود؟ کدام‌یک از ابعاد دارای بیشترین موانع می‌باشد؟ و آیا می‌توان مدل اندازه‌گیری موانع توسعه والیبال قهرمانی زنان ایران در سه سطح کلان، میانی و خرد را ارائه نمود؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع مطالعات توصیفی - پیمایشی می‌باشد که به‌صورت میدانی اجرا شده است. جامعه آماری پژوهش را کلیه بازیکنان، داوران و مربیان والیبال بانوان ایران که در مسابقات سیزدهمین دوره لیگ برتر والیبال بانوان ایران به رقابت پرداختند، به تعداد ۱۰۴ نفر تشکیل دادند که به دلیل کم‌بودن تعداد آن‌ها، حجم نمونه برابر با جامعه در نظر گرفته شد. جهت انجام پژوهش، در دو بخش به جمع‌آوری اطلاعات اقدام گردید. در مرحله اول در زمینه جمع‌آوری اطلاعات تئوریک و پیشینه پژوهش، از منابع کتابخانه‌ای، اینترنت، مقالات و پایان‌نامه‌های مرتبط با موضوع استفاده شد و در مرحله بعد، مصاحبه ساختارمند با داوران، بازیکنان و مربیان تیم ملی انجام گرفت. در نهایت، با تعدیل و تغییر برخی گویه‌ها، پرسش‌نامه تنظیم گردید. پرسش‌نامه مورد استفاده در این پژوهش، دربرگیرنده دو بخش بود؛ بخش اول حاوی ویژگی‌های دموگرافیکی با شش سؤال شامل: سن، وضعیت تأهل، میزان تحصیلات، وضعیت شغلی، سابقه فعالیت ورزشی و میزان درآمد ماهیانه در لیگ بود و بخش دیگر پرسش‌نامه حاوی ۷۳ سؤال بود که در سه سطح کلان (فرهنگی و اجتماعی، محیط اقتصادی و محیط سیاسی و حقوقی با ۱۵ گویه)، میانی (حمایت مالی، ساختار و سازماندهی سیاست‌های ورزش، میزان مشارکت ورزشی، استعدادیابی، حمایت ورزشی، اماکن و تسهیلات، تدارک مربیان و توسعه مربیگری، رقابت‌های ملی و مطالعات علمی با ۵۳ گویه) و خرد (با پنج گویه در مقیاس پنج ارزشی لیکرت) مورد استفاده قرار گرفت.

روایی ابزار جمع‌آوری اطلاعات توسط ۱۱ تن از اساتید دانشگاهی و متخصصان مربوطه تأیید گشت و پایایی پرسش‌نامه مذکور از طریق آلفای کرونباخ معادل (۰/۹۳) به‌دست آمد. این نتایج نشان‌دهنده پایایی مطلوب پرسش‌نامه برای جمع‌آوری اطلاعات مرتبط با پژوهش می‌باشد. علاوه بر این، برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از آمار توصیفی (فراوانی و درصد فراوانی) و تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد و تحلیل اطلاعات در سطح معناداری ($P < 0/05$) و با استفاده از نرم‌افزار

اس.پی.اس.اس^۱ ۲۳ انجام گرفت. جهت ارائه مدل معادله ساختاری نیز نرم افزار ایموس^۲ ۲۴ به کار رفت.

نتایج

ویژگی های فردی پاسخ دهندگان به طور خلاصه در جدول شماره یک آمده است.

جدول ۱- توصیف ویژگی های فردی پاسخ دهندگان

متغیر	تعداد	درصد
سن	۱۶-۲۵ سال	۵۷/۷
	۲۶-۳۵ سال	۱۹/۲
	۳۶-۴۵ سال	۱۸/۳
	۴۶-۵۵ سال	۴/۸
وضعیت تأهل	مجرد	۶۸/۳
	متاهل	۳۱/۷
تحصیلات	دیپلم و زیر دیپلم	۳۹/۴
	کاردانی	۱۵/۴
	کارشناسی	۳۳/۷
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۱/۵
شغل	کارمند	۳/۸
	آزاد	۱۱/۵
	دانشجو	۴۷/۱
	خانه دار	۱/۹
سابقه قهرمانی	سایر	۳۵/۶
	خانواده	۲۹/۸
	دوستان	۲۲/۹
درآمد	کمتر از یک میلیون تومان	۷۰/۲
	یک تا سه میلیون تومان	۲۰/۳
	بیشتر از سه میلیون تومان	۹/۷

1. SPSS 23
2. AMOS24

اطلاعات جدول شماره دو بیانگر آن است که در سطح کلان، بعد فرهنگی؛ در سطح میانی، بعد استعدادیابی و در سطح خرد، بعد ویژگی‌های ژنتیکی، دارای بیشترین موانع موجود می‌باشند.

جدول ۲- وزن رگرسیونی استاندارد ابعاد موانع توسعه والیبال زنان ایران

درجه آزادی	کای اسکور	سطح معناداری	نسبت بحرانی	خطای استاندارد	وزن رگرسیونی غیر استاندارد	وزن رگرسیونی استاندارد	ابعاد موانع توسعه
		***				۰/۶۷۲	سیاسی <--- کلان
		***	۶/۶۰۰	۰/۱۴۵	۰/۹۵۴	۰/۷۴۷	اقتصادی <--- کلان
		***	۶/۸۲۱	۰/۱۶۶	۱/۱۲۹	۰/۷۹۷	فرهنگی <--- کلان
		***				۰/۸۹۰	پژوهش <--- میانی
		***	۱۲/۷۹۸	۰/۰۸۵	۱/۰۸۵	۰/۸۶۲	رقابت ملی <--- میانی
		***	۱۳/۱۶۰	۰/۰۸۰	۱/۰۵۰	۰/۸۵۲	مربیگری <--- میانی
		***	۱۳/۱۸۷	۰/۰۸۴	۱/۱۰۳	۰/۸۷۴	اماکن و تأسیسات <--- میانی
		***	۱۳/۰۵۱	۰/۰۷۶	۰/۹۸۶	۰/۸۷۲	حمایت شغلی <--- میانی
۱۰۰	۱۲۴/۲	***	۱۴/۰۴۸	۰/۰۷۳	۱/۰۲۵	۰/۸۹۷	استعدادیابی <--- میانی
		***	۱۰/۲۵۱	۰/۰۸۹	۰/۹۱۵	۰/۸۲۲	مشارکت ورزشی <--- میانی
		***	۱۳/۷۷۱	۰/۰۷۳	۱/۰۰۰	۰/۸۹۲	ساختار <--- میانی
		***	۸/۷۰۰	۰/۱۰۵	۰/۹۱۸	۰/۶۹۴	حامی ملی <--- میانی
		***				۰/۷۰۱	سؤال ۷۳ <--- خرد
		***	۷/۰۶۱	۰/۱۲۲	۰/۸۵۹	۰/۶۱۳	سؤال ۷۲ <--- خرد
		***	۶/۸۱۴	۰/۱۴۸	۱/۰۰۶	۰/۷۳۳	سؤال ۷۱ <--- خرد
		***	۷/۲۵۰	۰/۱۴۰	۱/۰۱۶	۰/۷۸۴	سؤال ۷۰ <--- خرد
		***	۷/۱۵۱	۰/۱۴۴	۱/۰۳۳	۰/۷۷۲	سؤال ۶۹ <--- خرد

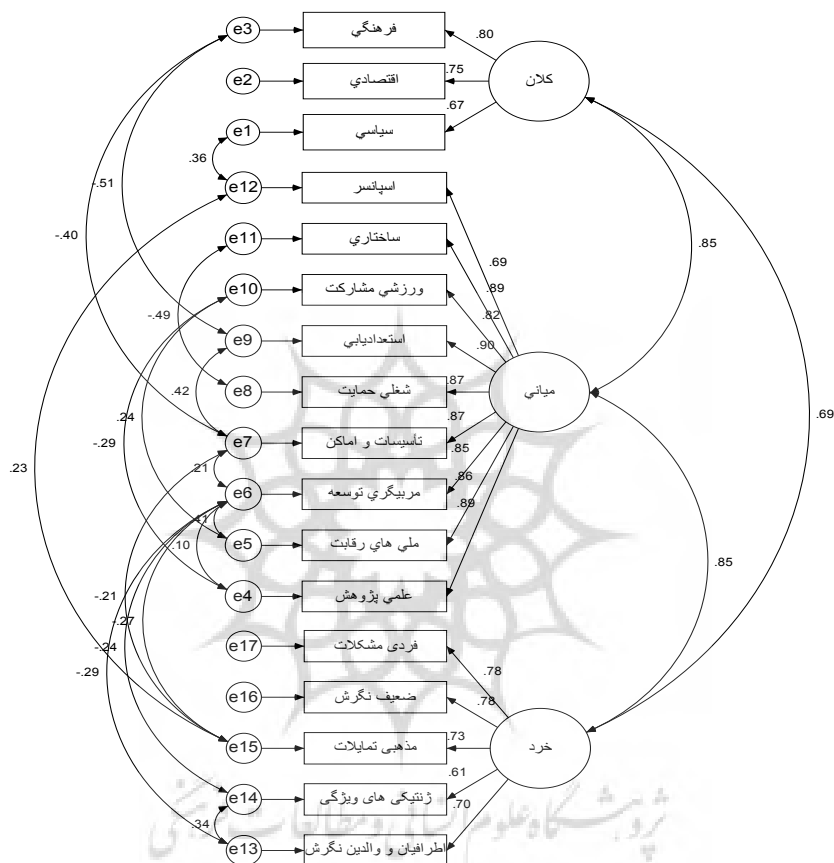
با توجه به جدول شماره سه شاخص‌های برازش نشان می‌دهند که مدل از برازش بسیار خوبی برخوردار می‌باشد. تمامی متغیرهای مربوط به ابعاد در تحلیل عاملی تأییدی در سطح (۰/۰۰۱) معنادار می‌باشند و این معناداری وزن‌های رگرسیونی، نشان‌دهنده‌ی روایی هم‌گرای متغیرهای موجود در مدل می‌باشد.

جدول ۳- شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری موانع توسعه والیبالی زنان در ایران

مقدار	شاخص برازش
۱/۲۴۲	کای دو/درجه آزادی
۰/۹۰	شاخص برازندگی
۰/۸۵	شاخص تعدیل برازندگی
۰/۹۲	شاخص نرمال شده برازندگی
۰/۹۸	شاخص برازندگی فزاینده
۰/۹۸	شاخص برازندگی تطبیقی
۰/۰۴۸	ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب

*** P < ۰/۰۰۱

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۱- مدل اندازه‌گیری موانع توسعه والیبالی زنان در ایران

در شکل شماره یک، تحلیل عاملی موانع توسعه والیبالی قهرمانی زنان و زیر مؤلفه‌های مربوط به آن‌ها و بارهای عاملی متناظر هر یک آورده شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل اندازه‌گیری موانع توسعه والیبالی زنان ایران در سه سطح کلان، میانی و خرد و نیز اولویت‌بندی آن‌ها انجام گرفت که در ادامه، به‌طور مبسوط به بررسی نتایج هرکدام از این سه سطح پرداخته می‌شود.

تأثیر عوامل سطح کلان بر توسعه والیبالی قهرمانی زنان ایران

در این پژوهش، سه عامل مربوط به سطح کلان (فرهنگی - اجتماعی، شرایط اقتصادی و بعد سیاسی - حقوقی) مورد بررسی قرار گرفت که تمام این عوامل، تأثیر معناداری بر توسعه والیبالی قهرمانی زنان ایران داشتند ($P < 0/01$).

بر اساس نتایج مشخص شد که در سطح کلان، مؤلفه فرهنگی با بار عاملی (۰/۷۹) دارای بیشترین اهمیت و نخستین اولویت از دیدگاه نمونه‌های پژوهش بوده است. با توجه به تغییرات سریعی که در نقش زنان در اجتماع پدید آمده است، حضور فعالانه آن‌ها را نمی‌توان در ورزش قهرمانی نادیده انگاشت. در این ارتباط، گارسیا، جیسز، دوپیکو و سانچز^۱ (۲۰۰۷: ۹۳) در مطالعات خود دریافتند که موفقیت برخی از کشورها در ورزش‌هایی مشخص، ناشی از موقعیت‌های فرهنگی و علاقه مردم به آن ورزش‌ها است (به‌عنوان مثال کنیا در دوی ماراتن، هندوستان در کریکت و کشتی در ایران که ریشه در تاریخ و فرهنگ مردم ایران دارد). با وجود این، رشته‌هایی که در ایران باعث موفقیت در مسابقات مهم شده‌اند، همان‌هایی هستند که یا ریشه در فرهنگ مردم دارند (کشتی و وزنه‌برداری) و یا دارای سابقه مناسبی می‌باشند (تکواندو)؛ به‌نحوی که تمامی مدال‌های کسب شده توسط ورزشکاران ایرانی در مسابقات معتبر از سال (۱۹۸۴) تاکنون، به‌وسیله ورزشکاران این سه رشته ورزشی کسب شده‌اند؛ لذا، برای این که بتوان والیبالی را یک ورزش ملی نامید، باید عواملی که به لحاظ فرهنگی باعث کم‌رنگ شدن حضور بانوان از ورزش می‌شوند را کاهش داد تا والیبالی زنان و بعد قهرمانی آن به‌صورت فرهنگی ملی درآمد که این امر با تبلیغات وسیع در رسانه‌ها جهت ایجاد نگرش مثبت جامعه نسبت به ورزش زنان، فراهم نمودن زمینه‌های رشد، ذهنیت مناسب در خانواده‌ها و آگاه کردن والدین از ایمنی و سلامت فرزندان، قابل اصلاح و ممکن می‌باشد.

از دیگر یافته‌های پژوهش حاضر این بود که عامل اقتصادی با بار عاملی (۰/۷۵)، دومین اولویت را از دیدگاه نمونه‌های پژوهش در سطح کلان دارا بود. توسعه هر رشته ورزشی در سطح قهرمانی، به مقدار زیادی با وضعیت اقتصادی و رفاه کشورها در ارتباط است. برنارد و بوش^۲ (۲۰۰۴: ۴۱۵)، جانسون و علی^۳ (۲۰۰۴: ۹۸۰)، جان لوییز و فادال (۲۰۱۰: ۱۲۲) و گری و گلادی^۴ (۲۰۰۷: ۱۶۲) نیز تأیید می‌کنند که بین شرایط اقتصادی مطلوب هر کشور و توسعه و موفقیت در ورزش قهرمانی یک ارتباط خطی وجود دارد؛ بدین‌معنا که کشورهایی که به لحاظ اقتصادی در وضعیت مطلوبی به

-
1. Garcia, Jesus, Dopico Castro & Sanchez
  2. Bernard & Busse
  3. Johnson & Ali
  4. Garry & Gelade

سر می‌برند می‌توانند از عهده فراهم نمودن امکانات و تجهیزات تمرینی بهتری برای ورزشکاران خود برآیند و مراقبت‌های پزشکی بهتری را برای آن‌ها فراهم آورند، اما تازمانی که تورم و گرانی در کشوری حاکم باشد، تمام ابعاد ورزش نیز تحت شعاع آن قرار خواهد گرفت؛ زیرا، گرانی و تورم باعث می‌شوند مشارکت ورزشی کم شده و هزینه ورزش در سبد خانوار کاهش یابد که این موضوع در ورزش بانوان تأثیر بیشتری می‌گذارد. براساس نتایج به دست آمده مشخص می‌شود که والیبال بانوان برای رونق و توسعه در سطح قهرمانی، نه تنها نیازمند تغییر دیدگاه‌ها است، بلکه به پشتوانه‌های مالی مناسب نیز نیازمند می‌باشد؛ زیرا عامل اقتصادی مطلوب، تا حدود زیادی بر توسعه و عملکرد ورزش قهرمانی تأثیرگذار است.

در نهایت، متغیری که از دیدگاه نمونه‌های پژوهش در سطح کلان در آخرین اولویت موانع توسعه والیبال قهرمانی زنان قرار داشت، بعد سیاسی و حقوقی با بار عاملی (۰/۶۷) بود. امروزه، ورزش به یکی از جنبه‌های مهم سیاست‌گذاری و مداخله دولت‌ها تبدیل شده است که دلایل عمده آن علاوه بر توجه رسانه‌ها، نقش عمده آن در دستیابی به اهداف غیرورزشی، به ویژه اهداف سیاسی کشورها است. در این راستا، جانسون و علی (۲۰۰۰) بیان کردند که بین توسعه در ورزش قهرمانی و سیستم سیاسی، رابطه‌ای مستقیم وجود دارد؛ بدین معنا که بدون داشتن سیستم سیاسی دموکراتیک، شناخته شدن در سطح بین‌المللی برای دولت‌ها به منظور حفظ ثبات سیاسی، به مقدار قابل توجهی مشکل می‌باشد. با این که توسعه ورزش در هر رشته باعث غرور و هم‌بستگی ملی شده و حتی ابزاری برای گفتگوی دیپلماتیک محسوب می‌شود، اما به نظر می‌رسد که در ایران برای ورزش زنان در عرصه قهرمانی، کمتر از ورزش مردان اهمیت قائل می‌شوند. اهداف سیاست‌مداران در برنامه‌های توسعه ورزش زنان نیز بیشتر به سوی ورزش همگانی می‌باشد تا ورزش قهرمانی؛ لذا، از آنجایی که زنان در سیاست‌های ورزش کلان هیچ نقشی ندارند و بیشتر افرادی که برنامه‌ها را تدوین می‌کنند، مردان می‌باشند، احتمالاً این امر از عواملی است که سهم والیبال قهرمانی زنان در میادین بین‌المللی را این‌گونه نشان می‌دهد. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود که مسئولان ورزش کشور، علاوه بر توجه و رسیدگی به تمام رشته‌های ورزشی، توجه ویژه‌ای نیز به والیبال قهرمانی زنان داشته باشند تا مسیر موفقیت برای آن‌ها هموارتر گردد.

تأثیر عوامل سطح میانی بر توسعه والیبال قهرمانی زنان ایران

نه عامل در این سطح مورد بررسی قرار گرفت که عبارت بودند از: حمایت مالی، ساختار و سازماندهی سیاست‌های ورزشی، میزان مشارکت ورزشی، استعدادیابی، حمایت ورزشی، اماکن و تسهیلات، تدارک مربیان و توسعه مربیگری، رقابت‌های ملی و پژوهش‌های علمی. در این ارتباط،

نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که تمام این عوامل، تاثیر معناداری بر موفقیت والیبالی قهرمانی ایران داشته‌اند ($P < 0/01$).

در این سطح، بعد استعدادیابی با بار عاملی (۰/۹۰) دارای بیشترین اهمیت و اولویت نخست از دیدگاه نمونه‌های پژوهش بود. غفوری (۱۳۸۸) در شناسایی عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش قهرمانی به این نتیجه رسید که استعدادیابی، یکی از شاخص‌های مهم در توسعه ورزش قهرمانی است. قاسمی (۱۳۸۴) نیز استعدادیابی نوآموزان به روش‌های علمی را از مهم‌ترین عوامل مؤثر در توسعه ورزشی قهرمانی ژیمناستیک دانست که این یافته با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد. همچنین، ساتیرادو و شیلبری^۱ (۲۰۰۹) کشف افراد علاقه‌مند و با استعداد را از مهم‌ترین عوامل مؤثر در توسعه ورزش قهرمانی استرالیا عنوان کردند. از جمله دلایلی که موجب شد این متغیر در اولویت نخست قرار گیرد، این بود که پیروزی‌ها و موفقیت‌های اندک و نوسانات زیاد در نتیجه‌گیری والیبالی بانوان، بیشتر ناشی از خلاقیت و نبوغ تک‌ستاره‌ها در آن بوده و نمی‌تواند حاصل کار آموزشی و پایه‌ای در کشور باشد. همچنین، از آنجایی که تأسیس مدارس و پایگاه‌های والیبالی و استعدادیابی به روش علمی و تخصصی، مهم‌ترین عامل در استعدادیابی شناخته می‌شوند؛ بنابراین، پیشنهاد می‌شود توجه و اهمیت به آموزش پایه‌ای و اصولی والیبالی بانوان همانند والیبالی مردان، در صدر اولویت‌ها قرار گیرد.

دیگر یافته پژوهش نشان داد که متغیر ساختار و سازماندهی برنامه‌ها با بار عاملی (۰/۸۹)، دومین مانع در توسعه والیبالی قهرمانی زنان می‌باشد. در این زمینه، ساتیرادو و شیلبری (۲۰۰۹) و مظفری و الهی (۱۳۸۸) عنوان می‌کنند که تقویت برنامه‌های توسعه ورزش در سطوح پایه، یکی از عوامل تأثیرگذار بر توسعه ورزش قهرمانی محسوب می‌شود. سجادی (۱۳۷۹) نیز اشکال در برنامه‌ریزی و سازماندهی را از دلایل ناکامی تیم فوتبال جوانان عنوان کرد؛ بنابراین، مدیران می‌توانند با هم‌سو کردن تمامی نظرها، اهداف و منابع موجود در فدراسیون والیبالی با استفاده از برنامه مدون، در جهت مطلوب حرکت کنند؛ زیرا، فقدان برنامه با فقدان جهت و هدف همراه می‌باشد و عدم برنامه در فدراسیون، موجب هدر رفتن اهداف و منابع آن می‌شود؛ از این رو، پیشنهاد می‌شود که با استفاده از مدیریت و برنامه‌ریزی مناسب، مدیران ارشد فدراسیون، تمامی منابع مادی و انسانی فدراسیون را در جهت مطلوب هدایت و راهنمایی نمایند.

علاوه بر این، بعد پژوهش علمی با بار عاملی (۰/۸۹) به‌عنوان سومین مانع در توسعه والیبالی قهرمانی زنان شناخته شد. در جهان امروز، پیشرفت و توسعه ورزش کشورها بر مبنای علم و دانش استوار می‌باشد و پژوهش را باید مبنای تمام تحولات و حرکت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی

دانست (علیزاده، ساعتچیان و الهی، ۱۳۹۲: ۱۲۹). از آنجایی که مطالعات علمی هم در طراحی و ساخت تجهیزات و تسهیلات ورزشی و هم در زمینه تکنیک‌ها و تاکتیک‌ها، روش‌های تمرینی و آمادگی جسمانی، تدابیر تغذیه‌ای، فیزیوتراپی، ماساژ، پزشکی ورزشی، روان‌شناسی، حرکت‌شناسی و بیومکانیک، تأثیر به‌سزایی بر عملکرد ورزشکاران به‌ویژه در سطح قهرمانی دارد، توفیق در این زمینه‌ها در صورتی محقق می‌شود که ساختار پژوهشی منسجم با سیاست‌ها و راهبردهای مشخص ایجاد و تقویت شود. هرچند که در سال‌های اخیر به دلیل افزایش تعداد دانشجویان در سطح تحصیلات تکمیلی در گرایش‌های مختلف علوم ورزشی، پتانسیل بالایی در پایان‌نامه‌ها و رساله‌های این بخش به وجود آمده است، اما بسیاری از این پژوهش‌ها به صورت هدفمند و براساس نیاز انجام نمی‌شود (علیزاده، ساعتچیان و الهی، ۱۳۹۲: ۱۳۳)؛ لذا، جهت دستیابی به این مزایا می‌بایست همکاری قوی بین دانشگاه‌ها و فدراسیون‌ها برقرار گردد.

براساس یافته‌های پژوهش حاضر، متغیر اماکن و تأسیسات ورزشی با بار عاملی (۰/۸۷)، به‌عنوان چهارمین عامل شناخته شد که از دیدگاه نمونه‌های پژوهش، دارای بیشترین موانع در توسعه ورزش قهرمانی والیبالیست کشور بود. در این راستا، اکبری آرمند (۱۳۷۴: ۷۱) کمبود امکانات و تأسیسات در رشته تنیس را از عوامل عدم پیشرفت این رشته دانست. غفوری (۱۳۸۸) نیز عنوان کرد که در زمینه عوامل بنیادی توسعه ورزش قهرمانی، ایجاد مراکز مخصوص ورزش حرفه‌ای، از عوامل تأثیرگذار بر توسعه ورزش قهرمانی می‌باشد. همچنین، مظفری و الهی (۱۳۸۸: ۲۳) استانداردسازی اماکن و فضاهای ورزشی کشور با توجه به استانداردهای بین‌المللی را از عوامل مهم توسعه ورزش می‌دانند. قاسمی (۱۳۸۴: ۸۶) نیز افزایش تجهیزات را از عوامل توسعه ورزش قهرمانی ژیمناستیک عنوان کرد. از سوی دیگر، فقدان و یا کمبود امکانات و تجهیزات ورزشی مناسب از عواملی است که بر پیشرفت ورزشکاران تأثیر منفی می‌گذارد (کولینز، ۲۰۰۸: ۴۳) (این یافته‌ها با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد). در این زمینه، وجود زیرساخت‌های لازم، امکانات مناسب و امکان دسترسی آسان برای علاقه‌مندان به ورزش والیبالیست، از دلایل اهمیت در بین صاحب‌نظران بوده است؛ زیرا، در صورت فراهم‌بودن و دسترسی آسان، خیل زیادی از بانوان علاقه‌مند می‌توانند به آن مراجعه نمایند و از بین این افراد، نفرات شاخص برای حضور در عرصه‌های قهرمانی انتخاب شوند.

یافته‌های پژوهش نشان داد که حمایت شغلی از ورزشکاران والیبالیست زن با بار عاملی (۰/۸۶) در درجه پنجم اهمیت قرار دارد. در این ارتباط، دی‌بوسچر (۲۰۰۹)، گیلبرتسون^۲ (۲۰۰۰) و ساتیرادو و شیلیبوری (۲۰۰۹)، حمایت شغلی از ورزشکاران را از مهم‌ترین عوامل دانسته‌اند؛ به‌عنوان مثال،

-
1. Kollins
  2. Gillbertson

دی‌بوسچر (۲۰۰۹) در پژوهش خود یکی از عوامل مهم در پرورش افراد نخبه را حمایت از ورزشکاران در دوران قبل و بعد از قهرمانی در زمینه‌های مختلف دانست تا ورزشکار از این طریق بتواند در دوره ورزش خود با تمام وجود به ورزش قهرمانی بپردازد. با توجه به مطالب عنوان شده پیشنهاد می‌شود که فدراسیون با کمک سازمان تربیت‌بدنی و کمیته ملی المپیک و از طریق تدوین راه‌کارهای مناسب، به این مهم جامه عمل بپوشاند تا بانوان والیبالیست نیز با فراغ بال بیشتری بتوانند به ورزش قهرمانی خود بپردازند.

از دیگر یافته‌های پژوهش، بحث رقابت‌های ملی و بین‌المللی با بار عاملی (۰/۸۵) بود که از دیدگاه نمونه‌های پژوهش در اولویت ششم اهمیت قرار داشت. دی‌بوسچر (۲۰۰۹: ۱۳۱) افزایش شرکت ورزشکاران در رقابت‌های بین‌المللی را از عوامل مهم پیشرفت و موفقیت در ورزش عنوان کرد. سجادی (۱۳۷۹) نیز برگزاری اردوهای ناکافی و نامنظم را از جمله ناکامی‌های تیم ملی فوتبال جوانان دانست. علی‌دوست قهفرخی و همکاران (۱۳۹۳: ۲۳۸) نیز یکی از عوامل موفقیت ورزشکاران در رویدادهای بزرگ را برگزاری اردوهای بلندمدت و مسابقات دوستانه متعدد می‌دانند. همچنین، تقی‌پور (۱۳۸۶) و افتخاری (۱۳۹۳: ۷۹)، برگزاری اردوهای برون‌مرزی را از عوامل پیشرفت ورزش قهرمانی تکواندو و فوتبال زنان می‌دانند (که با نتایج پژوهش حاضر نیز همخوانی دارد)، اما مشاهده می‌شود که فدراسیون والیبالی عملاً برنامه مشخصی برای برگزاری اردو و حفظ و افزایش آمادگی بانوان نداشته است. مشکل ناشی از این است که فصل برگزاری مسابقات لیگ برتر والیبالی بانوان در داخل کشور، تنها با شش تیم برگزار شده و حداکثر سه ماه به طول می‌انجامد و در مابقی سال، هیچ برنامه‌ای برای حفظ آمادگی و پیشرفت ورزشکار وجود ندارد. در کشورهای توسعه‌یافته، پس از اتمام مسابقات بزرگی مانند المپیک یا لیگ داخل کشور، ورزشکار به حال خود رها نمی‌شود و فدراسیون برای مسابقات پیش روی خود، برنامه‌های مدونی دارد؛ بنابراین، پیشنهاد می‌شود با درگیر کردن ورزشکاران در طول سال در اردوها و برگزاری مسابقات، بستر مناسبی برای توسعه والیبالی قهرمانی زنان حاصل شود.

علاوه بر این، متغیری که از دیدگاه نمونه‌های پژوهش در رده هفتم اهمیت قرار گرفت، توسعه مربیگری و نیروی انسانی با بار عاملی (۰/۸۴) بود. در این راستا، مظفری (۱۳۸۸) ایجاد نظام مربیگری نوین را از راه‌کارهای افزایش پیشرفت نظام توسعه ورزش قهرمانی در کشور می‌داند. همچنین، قاسمی (۱۳۸۴)، تقی‌پور (۱۳۸۶: ۴۵) و دی‌بوسچر (۲۰۰۹: ۱۲۶)، افزایش و ارتقای سطح دانش مربیان را از عوامل توسعه ورزش قهرمانی برشمرده‌اند. سجادی (۱۳۷۹) نیز عدم امنیت شغلی مربیان را از دلایل ناکامی تیم فوتبال جوانان محسوب کرده است؛ بنابراین، به نظر می‌رسد که با

رسیدگی به وضعیت معیشتی و مشکلات مربیان می‌توان موجب بهبود وضعیت موجود در والیبال قهرمانی زنان شد.

دیگر یافته‌های پژوهش نشان داد که مشارکت ورزشی با بار عاملی (۰/۸۲)، دارای هشتمین اولویت در موانع توسعه والیبال قهرمانی زنان بود. در منابع مختلف برای توسعه ورزش، هرمی در نظر گرفته شده است که در آن، ورزش همگانی در پایه قرار دارد و ورزش قهرمانی در رأس هرم جای گرفته است. توسعه ورزش همگانی زمینه را برای رشد ورزش قهرمانی فراهم می‌کند؛ لذا، لازم است که بیش از ورزش قهرمانی توسعه یابد (شیبوری، دنی و کیلوت، ۲۰۰۶: ۲۳۱). نگاهی به آمارها نشان می‌دهد که در کشور استرالیا حدود ۱۱ درصد از افراد به‌عنوان ورزشکار در سطح قهرمانی فعال می‌باشند که این عدد در کشور کانادا ۱۲ درصد، در کشور اسکاتلند ۲۳ درصد و در کشور ایران حدود ۲/۵ درصد می‌باشد (احمدی، ۱۳۹۰: ۳۲) و همان‌طور که مشاهده می‌شود، درصد مشارکت در ورزش قهرمانی ایران، تفاوت فاحشی با درصد مشارکت کشورهای منتخب دارد. این امر یکی از نقاط ضعف ورزش قهرمانی ایران محسوب شده و از جنبه‌های مختلف قابل بررسی می‌باشد. موارد متعددی موجب پایین بودن میزان مشارکت در ورزش قهرمانی است؛ به‌طور نمونه می‌توان به ضعف فرهنگ ورزش قهرمانی و ضعف در حمایت صحیح از ورزشکاران نخبه اشاره نمود. شایان ذکر است که هرچه مشارکت در ورزش بیشتر باشد، زمینه بروز استعدادها و رشد آنها نیز بیشتر خواهد بود و منجر به تقویت و توسعه ورزش قهرمانی خواهد شد.

درنهایت، متغیری که در سطح میانی به‌عنوان آخرین اولویت توسعه ورزش قهرمانی والیبال بانوان کشور قرار داشت، حمایت مالی با بار عاملی (۰/۶۹) بود. در این راستا، گیلبرتسون (۲۰۰۰: ۷۶) و دی‌بوسچر و همکاران (۲۰۰۹: ۱۲۵) در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسیدند که امکانات مالی و فراهم بودن بودجه مالی لازم، یکی از عوامل موفقیت و توسعه ورزش قهرمانی است. همچنین، ساتیرادو و شیلبوری (۲۰۰۹: ۷۲)، یکی از راه‌های جذب افراد مستعد به ورزش قهرمانی را اعطای کمک مالی به آنها ذکر کردند. اوکلی و گرین^۱ (۲۰۰۱: ۱۰۱) نیز به این نتیجه رسیدند که موفقیت‌های ورزشی در عرصه جهانی و بین‌المللی می‌تواند موجب رونق اقتصادی کشور شود. درمورد دلایل احتمالی اهمیت این متغیر در بین صاحب‌نظران می‌توان گفت با توجه به این‌که ورزش زنان در ابتدای راه توسعه به سر می‌برد، مسأله استعدادیابی و برنامه‌ریزی در اولویت قرار دارد و شاید موانع مالی برای ورزشی که در ابتدای راه توسعه خود می‌باشد، به‌عنوان الویت آخر محسوب شود؛ زیرا در ایران، علی‌رغم این‌که ورزش مردان نسبت به ورزش بانوان پیشرفته‌تر است، دارای

مشکلات مالی فراوانی می‌باشد. با این وجود، پیشنهاد می‌شود فدراسیون والیبالی با تخصیص بودجه بیشتر در بخش والیبالی قهرمانی زنان، مسیر پیشرفت بانوان را هرچه بیشتر فراهم سازد.

تأثیر عوامل سطح خرد بر توسعه والیبالی قهرمانی زنان ایران

به منظور سنجش عوامل اثرگذار بر توسعه والیبالی قهرمانی زنان ایران در این سطح، در مجموع پنج گویه طراحی گردید که شامل: ویژگی‌های ژنتیکی زنان، محیط اطراف آن‌ها (والدین و دوستان)، نگرش والدین و دوستان، وجود تمایلات مذهبی در برخی افراد برای فعالیت و ویژگی‌های ژنتیکی زنان در پرداختن به والیبالی قهرمانی بود که تمام این عوامل تأثیر معناداری بر توسعه والیبالی قهرمانی زنان ایران داشتند ($P < 0/01$). لازم به ذکر است که والدین نقش بسیار مهمی در مسیر پیشرفت ورزشی فرزندان خود دارند و حمایت‌های عاطفی را طی دوران ورزش از فرزندان خود به عمل می‌آورند (لالی و کرر، ۲۰۰۸؛ ۴۵). به طور کلی، تجزیه و تحلیل مطالعات در زمینه سطح خرد و رفتارهای تمرینی نشان می‌دهد که حمایت اندکی از تأثیر ویژگی‌های بیولوژیکی و ژنتیکی بر عملکرد و توسعه ورزش قهرمانی وجود دارد (دی‌بوسچر و همکاران، ۲۰۰۶؛ ۱۹۱). به دلیل وسعت زیاد کشور ایران و وجود انواع قومیت‌ها و نیز این که شرایط محیطی، تمرینی و تغذیه‌ای بر عوامل ژنتیکی تأثیرگذار می‌باشند، می‌توان با برنامه‌ریزی مناسب و بدون توجه به ویژگی‌های ژنتیکی، موانع موجود را کاهش داد و به موفقیت در والیبالی زنان دست یافت.

به طور کلی، با توجه به موارد بیان شده و اولویت‌بندی موانع توسعه ورزش قهرمانی والیبالی زنان کشور، می‌توان با هدف قراردادن عوامل پراهمیت و کاهش موانع موجود، راه را برای والیبالی قهرمانی بانوان در کشور هموارتر نمود. بدین منظور، به مسئولان ورزش و فدراسیون والیبالی ایران راه‌کارهایی از قبیل افزایش پوشش رسانه‌های ملی جهت مشارکت بیشتر و فرهنگ‌سازی گسترده، بهبود نگرش مثبت جامعه به ورزش زنان و هموار کردن بستر مشارکت بیشتر آن‌ها به دلیل داشتن پتانسیل‌های بالا، طراحی برنامه جامع جهت تقویت سیستم استعدادیابی و نیز نظارت منسجم بر پیشرفت ورزشکاران مستعد در راستای توسعه والیبالی زنان ایران پیشنهاد می‌شود. چنانچه موانع اثرگذار بر توسعه والیبالی زنان به طور مناسب شناسایی گشته و کاسته شوند، مسئولان و کارگزاران ذی‌ربط از طریق صرف زمان، هزینه و انرژی کمتر می‌توانند مسیر اعتلا و موفقیت والیبالی زنان در سکوهای بین‌المللی را هدف‌مند سازند. علاوه بر این، صاحب‌نظران می‌توانند با شناسایی این راه‌کارها، مدیران فدراسیون را در راستای توسعه و پیشرفت این مهم یاری رسانند تا در نهایت بتوان به جهت‌دهی برنامه‌ها و اهداف فدراسیون کمک کرد؛ از این رو، پیشنهاد می‌شود که فدراسیون والیبالی با استفاده از تحلیل انجام گرفته، اقدام به تدوین برنامه‌های راهبردی خود در زمینه توسعه ورزش قهرمانی والیبالی

نماید؛ به طوری که بتواند با تدوین راهبردهای مناسب، از قوتها و فرصت‌های موجود عنوان شده از دیدگاه پاسخ‌دهندگان، به نحو مطلوب استفاده نماید و موانع مورد تأکید آن‌ها را به حداقل ممکن برساند.

بطور کلی همانطور که بیان شد عوامل سطح میانی به طور کامل و در پاره‌ای موارد به طور جزئی با سیاست‌گذاری‌ها و خط‌مشی‌های ورزشی تعیین می‌شوند. در صورتی که همه شرایط سطح کلان برای توسعه ورزشی مساوی باشد، ورزشکارانی موفق خواهند شد که سیستم‌های ورزشی مؤثرتر و کارآمدتری در ورزش قهرمانی خود داشته باشند. به همین دلیل است که سازمان‌های ملی ورزشی در سراسر جهان مبالغ هنگفتی جهت ارتقای ورزش قهرمانی کشور خود هزینه می‌کنند و در واقع فوتبال قهرمانی در ورزش به رقابت بین سیستم‌ها تبدیل شده است. با توجه به اینکه در خصوص عوامل سطح کلان و خرد ایران در وضعیت نسبتاً مناسبی در بین کشورهای جهان برخوردار است (احمدی، ۱۳۹۰)، لذا داشتن یک سیستم مؤثر که در آن به عوامل سطح میانی توجه ویژه بشود می‌تواند در توسعه فوتبال قهرمانی زنان ایران مؤثر واقع گردد.

منابع

1. Ahmadi, S. (2012). Investigate and determine the influencing factors for the success of the Iranian championship sports. (Unpublished doctoral dissertation). Tehran; Azad University Center. (Persian)
2. Akbari Armand, A. (1996). Describing the men's table tennis. (Unpublished master dissertation). Tehran; Teacher Training University. (Persian)
3. AliDost Ghahfarokhi, E., Sajjadinia, S. N., Mahmoudi, A., & Saatchiyan, V. (2014). Evaluate priorities and strategies for the development of sport Judo championships. *Journal Sport Managemen*, 6(2), 231-46. (Persian)
4. Alizadeh Golrizi A, Saatchian V, Elahi A. (2014). The comparison among fans loyalty motivations, supportive career and attendance in popular soccer pro-league clubs. 3(6):123-35. (Persian)
5. Benar, N., Ahmadi, N., & Karimi, F. (2013). Analysis of the problems encountered in female championship sport in Guilan province of Iran. *Human Resource Management in Sport*, 1(1), 11-25. (Persian)
6. Baker, J., Horton, S., Robertson Wilson, J., & Wall, M. (2003). Nurturing sport expertise: Factors influencing the development of elite athletes. *Journal of Sports Science and Medicine*, 11(2), 1-9.
7. Bernard, A. B., & Busse, M. R. (2000). Who wins the Olympic games: Economies and medal totals. *Review of Economics and Etatistics*, 86(1), 413-7.
8. Broom, E. F. (1991). Lifestyles of aspiring high performance athletes: A comparison of national models. *Journal of Comparative Physical Education and Sport*, 8(2), 24-54.
9. Collins, S. (2008). New Zealand. In B. Houlihan & M. Green (Eds.), *Comparative Elite Sport Development (27-52)*. London: Elsevier.

10. De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., Shibli, S., & Bingham, J. (2009). Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries. *Sport Management Review*, 12(3), 113–36.
11. De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., & Shibli, S. (2006). A conceptual framework for analysing sports policy factors leading to international success. *European Sport Management Quarterly*, 2(6), 185–215.
12. Dimitriou, P. (2001). An exploratory examination of the prime beneficiary approach of organizational effectiveness: The case study of elite athletes of Olympic and non-olympic sports. *European Journal of Sport Management*, 8(5), 63-82.
13. Eftekhari, O., Benar, N., Emami, M., & Mansour sadeghi, M. (2016). Analysis of barriers and challenges for the development of Iran women's volleyball. Abstract First National Conference on Sport Management Association. Allameh Tabatabai University Iran, Tehran. 68-70. (Persian)
14. Eftekhari, O. (2015). The investigation of barriers to the development of women's elite football in Iran. (Unpublished master dissertation). Shomal University. (Persian)
15. Farahani, A., & Abdo Baftany, F. (2007). Databases athletic facilities and its role in the development of sports in the country. *Journal of Movement*, 5 (26), 59-71, (Persian)
16. Garry, A., & Gelade, P. D. (2007). Predicting the comparative strengths of national football teams. *Social Science Quarterly*, 88(1), 153-69.
17. Garcia, P. C., Jesus, A., Dopico Castro, J. M., & Sanchez, S. (2007). The economic geography of football success: Empirical evidence from European cities. *Diritto ed Economia Dello Sport*, 3(11), 83-98.
18. Ghasemi, M. H. (2006). Comparing the views of athletes, coaches and experts about strategies for the development of gymnastic country. (Unpublished master dissertation). Tarbiat Moallem University of Tehran. (Persian)
19. Ghafouri, F. Honarvar, A., Henry H., Ali. M. (2010). Identifying indicators and factors affecting the development of athletic sports with an emphasis on structural factors. Abstract Seventh International Conference on Physical Education and Sport Science, Tehran, 51 -72. (Persian)
20. Gillbertson, D. W. (2000). Transformational leadership in Australasian sport organizations. New Zealand Innovation and Competitiveness Project Victoria University of Wellington. 65-81.
21. Goharrostami, H., Eftekhari, O., & Emami, M. (2015). Factors analysis of the components of economic, cultural and political related to Iran women's football development. The National Association for Sport Management Conference. Allameh Tabatabai University Iran, Tehran, 142-4. (Persian)
22. Green, M., & Houllihan, B. (2008). Policies and priorities in the development of sport. Trans: R. Gharakhanlou & E Gharakhanlou. Publications the National Olympic Committee of the Islamic Republic of Iran. 5, (2009), 20-57. (Persian)
23. Green, M. (2005). Integration macro-and-meso-level approaches: A comparative analysis of elite sport development in Australia, Canada and the United Kingdom. *European Sport Management Quarterly*, 5(2), 143-56.
24. Green, M. (2004). Changing policy priorities for sport in England: The emergence of elite sport development as a key policy cancer. *Leisure Studies*, 23(4), 365-86.

25. Jackson, R., & Palmer, R. (2001). Sports management guide. Trans: Khabiri, M., Sajadi, S. N., Sedig Sarvestani, R., Azizi, M., Gaeini, A., & Nawabi nejad, Sh. (2004). Publications NOC.
26. Johnson, K. N., & Ali, A. (2004). A tale of two seasons: Participation and medal counts at the summer and winter Olympic games. *Social Science Quarterly*, 7(9), 74- 93.
27. Johnson, D. K. N., & Ali, A. (2000). Coming to Play or Coming to Win: Participation and Success at the Olympic Games. Wellesley College Dept. of Economics Working Paper No. 2000-10, 1-19.
28. Luiz, J. M., & Fadal, R. (2011). An economic analysis of sports performance in Africa. *International Journal of Social Economics*, 38(10), 869-83.
29. Kalate, S., Mohamadi, A., & Jahanbini, A. (2015). Design and develop a strategic plan to develop athletics in Qom. The National Association for Sport Management Conference. Iran, Tehran, 12-4.
30. Kalliopi, D. S., & Sotiriadou, B. (2008). Christine green sport development. Systems, policies and pathways: An introduction to the special issue. *Sport Management Review*, 9(11), 217-23.
31. Lally, P., & Kerr, G. (2008). The effects of athlete retirement on parents. *Journal of Applied Sport Psychology*, 20(6), 42-56.
32. Messner, M. A. (1988). Sports and male domination: the female athlete as contested ideological terrain. *Sociology of Sport Journal*, 5(13), 197-211.
33. Monijoong, T. (2004). The color of medals. *Journal of Sport Economics*, 5(4), 311-28.
34. Oakley B., & Green, M. (2001a). The production of Olympic champions: International perspectives on elite sport development system. *European Journal for Sport Management*, 8(5), 83-105.
35. Physical Education Organization of Islamic Republic of Iran (National center for management and development of sports in the country). Detailed document the systematic development of physical education and sport (1st ed). Green Apple Published, Tehran, (2006), 23- 49. (Persian).
36. Richard, F., Kathryn, G., Cariy, B., Ross, M., & Lynn, M. (2005). Recreational sport management. *Human Kinetics*, fourth edition, NIRSA Education & Publication center, london, 10(3), 31-9.
37. Shilbury, D., Deane, J., & Kellett, P. (2006). Sport management in Australia: An organisational overview. Published by Business & Economics, 226-45.
38. Sotiriadou, K. P., & Shilbury, D. (2009). Australian elite athlete development: An organizational perspective. *Sport Management Review*, 10(6), 98-110.
39. Taghipoor, M., & Tahrani, P. (2008). Comparing the views of athletes, coaches and experts about strategies for the advancement of women's taekwondo. (Unpublished master dissertation). Tehran University. (Persian)
40. Tondnevice, F., & Ghasemi, M. H. (2008). Compare the perspective of athletes, coaches and experts about ways to promote sport gymnastics country. *Olympic Journal*, 15(4), 17-30. (Persian)

استناد به مقاله

افتخاری، عذرا، بنار، نوشین، مینا، امامی، و منصور صادقی، منیژه. (۱۳۹۵). ارائه مدل اندازه گیری موانع توسعه والیبال قهرمانی زنان ایران در سه سطح کلان، میانی و خرد. مطالعات مدیریت ورزشی، ۸ (۴۰)، ۳۹-۶۰.

Eftekhari, O., Benar, N., Emami, M., & Mansor sadeghi, M. (2017). Presenting a Measurement Model of Barriers to Development of Iran Women's Volleyball at the Macro, Middle and Micro Levels. Sport Management Studies. 8 (40): 39-60. (Persian)

Presenting a Measurement Model for Barriers to Development of Iran Women's Volleyball at the Macro, Middle and Micro Levels

O. Eftekhari¹, N. Benar², M. Emami,³ M. Mansor Sadeghi⁴

1. M.Sc. Student of Sport Management, University of Shomal Amol *
2. Assistant Professor of Sport Management, University of Guilan
3. M.Sc. Student of Sport Management, University of Guilan
4. Teacher of Sport Management, University of Guilan

Received: 2015/08/25

Accepted: 2016/02/17

Abstract

In this research, we present a measurement model for barriers to development of Iran women's volleyball at the macro, middle and micro levels. The study has a descriptive and survey design. Statistical population of this study included all players, referees, and coaches (n=104) in the thirteenth season of women's volleyball league. Measurement instrument of this research is the development obstacles questionnaire (Eftekhari, 1393), which was developed through structured interviews with referees, players, and coaches of national team and adjustment and modification of some items, and was distributed among samples after verifying its validity and reliability. Finally, to analyze the research data, descriptive statistic and factor analysis were used. And to provide a measurement model, SPSS 22 and AMOS 21 software were used. Findings showed that at the macro level, "cultural" component with factor loading of 0.79, at the middle level, "talent" component with a factor loading of 0.90, and at the micro level, "poor attitude towards sports activities" with a factor loading of 0.78 were the main obstacles for women's volleyball development. According to the research, it is suggested that the sports officials and the volleyball federation take the following courses of action for the development of Iran women's volleyball: increasing national media coverage to increase participation, improving the society's positive attitude to women's sports and paving the way for their greater participation due to high potential, comprehensive planning for improving talent identification, as well as integrated supervision on progress of talented athletes.

Keywords: Development Barriers, Cultural, Talent, Women's Volleyball

---

---

*Corresponding Author

Email: ozra.eftekhari@gmail.com